

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
Jurišićeva 13
10 000 Zagreb

TRŽIŠTE PRIJENOSA (TRANZITA) POZIVA U NEPOKRETNOSTI JAVNOJ KOMUNIKACIJSKOJ MREŽI

Provođenje Testa tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a

srpanj 2009.

SADRŽAJ

1. Sažeti pregled dokumenta (eng. executive summary).....	3
2. Uvod.....	6
2.1. Europski regulatorni okvir za elektroničke komunikacije	6
2.2. Zakon o elektroničkim komunikacijama.....	7
2.3. Kronološki slijed aktivnosti	9
3. Utvrđivanje mjerodavnog tržišta.....	12
4. Određivanje granica mjerodavnog tržišta za potrebe provođenja „Testa tri mjerila“.....	13
4.1. Dimenzija usluga	13
4.2. Zemljopisna dimenzija	14
4.3. Zaključak.....	15
5. Test tri mjerila	16
5.1. Prvo mjerilo: prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne pravne ili regulatorne prirode	16
5.1.1. Zapreke za ulazak na tržište strukturne prirode	16
5.1.1.1. Razlozi vezani uz međupovezivanje s HT-om.....	17
5.1.1.2. Ostvareni ulazak na tržište od strane ostalih operatora.....	17
5.1.2. Zapreke za ulazak na tržište pravne ili regulatorne prirode	19
5.2. Drugo mjerilo: struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira.....	20
5.2.1. Kretanje tržišnih udjela operatora na mjerodavnom tržištu	21
5.3. Treće mjerilo: primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu	26
6. Stajalište nadležnog regulatornog tijela o utvrđivanju je li mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji.....	28
7. Prilozi	29
7.1. Prilog A – mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja	29

1. Sažeti pregled dokumenta (eng. executive summary)

Europske direktive implementirane su u hrvatsko zakonodavstvo kroz ZEK¹ koji je stupio na snagu dana 01. srpnja 2008. godine. ZEK, između ostalog, propisuje uvjete obavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga. Agencija² primjenom odredaba ZEK-a osigurava uvjete za efikasno tržišno natjecanje, odnosno omogućava jednake uvjete za sve operatore koji djeluju na tržištima elektroničkih komunikacija.

Temeljem članka 53. stavka 1. ZEK-a, Agencija utvrđuje mjerodavna tržišta podložna prethodnoj regulaciji, a vodeći računa o mjerodavnoj Preporuci Europske komisije iz članka 52. stavka 4. Zakona.

Isto tako, u skladu s člankom 53. stavkom 2. Zakona Agencija može odlukom utvrditi da su i druga mjerodavna tržišta, osim mjerodavnih tržišta iz preporuke Europske komisije, podložna prethodnoj regulaciji, ako su na tim tržištima istodobno zadovoljena sljedeća tri mjerila:

1. prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode;
2. struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira;
3. primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu.

Temeljem članka 53. stavka 2. ZEK-a, Agencija je utvrdila tržište *prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži* kao mjerodavno tržište na kojem je potrebno provesti Test tri mjerila kako bi se utvrdilo je li to mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji. Drugim riječima, navedeno tržište nije dio mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnih prethodnoj regulaciji, što znači da je potrebno provesti Test tri mjerila kako bi se utvrdilo je li tržište podložno prethodnoj regulaciji.

Agencija je, u provedbi postupaka iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, osobito vodila računa o primjeni mjerodavnih Smjernica Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage sukladno zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge³.

Ukoliko utvrdi da određeno mjerodavno tržište nije podložno prethodnoj regulaciji, Agencija donosi odluku o ukidanju svih prethodno određenih regulatornih obveza operatorima sa značajnom tržišnom snagom te ne određuje nove regulatorne obveze.

U procesu određivanja granica mjerodavnog tržišta za potrebe provođenja postupaka iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, Agencija je odredila dimenziju usluga i zemljopisnu dimenziju mjerodavnog tržišta **prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži** koje se sastoji od sljedećih usluga:

¹ Zakon o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08)

² Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM)

³ OJ C 165/6; 11. srpnja 2002. godine

- prijenosa (tranzita) poziva između dva operatora nepokretnih javnih komunikacijskih mreža⁴;
- prijenosa (tranzita) poziva između dva operatora pokretnih javnih komunikacijskih mreža⁵;
- prijenosa (tranzita) poziva između operatora nepokretnih mreža i operatora pokretnih mreža;
- prijenosa (tranzita) poziva između operatora pokretnih mreža i operatora nepokretnih mreža.

Također, Agencija je odredila da je mjerodavno tržište, u zemljopisnoj dimenziji, nacionalni teritorij Republike Hrvatske.

Isto tako, a promatrajući veleprodajnu stranu pružanja usluge krajnjem korisniku, Agencija je odredila da su veleprodajna tržišta započinjanja (originacije) poziva, završavanja (terminacije) poziva i prijenosa (tranzita) poziva, **zbrojna**, odnosno drugim riječima, granica tržišta prijenosa (tranzita) poziva ovisi o granicama tržišta započinjanja (originacije) poziva i završavanja (terminacije) poziva.

Ako se gore navedeno sagleda u odnosu na dokument „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih elektroničkih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ i dokument „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji“, koje je provela Agencija, **proizlazi da u tržište prijenosa (tranzita) poziva ulaze sve usluge koje nisu definirane kao usluga započinjanja (originacije) poziva i usluga završavanja (terminacije) poziva.**

Agencija je, nakon što je odredila granice mjerodavnog tržišta, provela postupak analize tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

Na temelju provedene analize tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, Agencija je zaključila da tržište *prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži*, kao mjerodavno tržište, nije podložno prethodnoj regulaciji i to iz razloga što nisu istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a. Isto tako, navedeno tržište nije više dio mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji, što znači da je i Europska komisija zaključila da na mjerodavnom tržištu nisu istodobno zadovoljena tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

Na temelju svega navedenog, a u skladu s člankom 53. stavkom 5. ZEK-a, Agencija je ukinula sve prethodno određene regulatorne obveze HT-u kao operatoru sa značajnom tržišnom snagom na tržištu međusobnog povezivanja prema ZOT-u. Ukidanje regulatornih obveza se odnosi samo na uslugu prijenosa (tranzita) poziva, dok su ostale usluge koje su činile tržište međusobnog povezivanja, usluga započinjanja (originacije) poziva i usluga završavanja (terminacije) poziva, predmet dviju posebnih analiza.

---

⁴ dalje u tekstu (osim prilikom navođenja naziva tržišta) se pojam „nepokretna javna komunikacijska mreža“ mijenja s „nepokretna mreža“

⁵ dalje u tekstu se pojam „pokretna javna komunikacijska mreža“ mijenja s „pokretna mreža“

Sukladno članku 54. stavku 5. ZEK-a Agencija je zatražila mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja o načinu na koji je Agencija odredila granice mjerodavnog tržišta i provela test tri mjerila, a koje se nalazi u poglavlju 7.1. „*Prilog A*“ ovog dokumenta.

2. Uvod

2.1. Europski regulatorni okvir za elektroničke komunikacije

Europska komisija je u ožujku 2002. godine usvojila četiri direktive koje predstavljaju regulatorni okvir iz 2002. godine na području elektroničkih mreža i komunikacijskih usluga, a peta direktiva, koja također predstavlja regulatorni okvir, usvojena je u listopadu 2002. godine. Prethodno navedene direktive su sljedeće:

- Direktiva 2002/19/EC Europskog parlamenta i Vijeća od dana 07. ožujka 2002. godine o pristupu i međusobnom povezivanju elektroničkih komunikacijskih mreža i pripadajućih dodatnih usluga („*Direktiva o pristupu*“),
- Direktiva 2002/20/EC Europskog parlamenta i Vijeća od dana 07. ožujka 2002. godine o ovlaštenju na području elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga („*Direktiva o ovlaštenju*“),
- Direktiva 2002/21/EC Europskog parlamenta i Vijeća od dana 07. ožujka 2002. godine o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge („*Okvirna direktiva*“),
- Direktiva 2002/22/EC Europskog parlamenta i Vijeća od dana 07. ožujka 2002. godine o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika vezanim uz elektroničke komunikacijske mreže i usluge („*Direktiva o univerzalnoj usluzi*“),
- Direktiva 2002/58/EC Europskog parlamenta i Vijeća o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u elektroničkom komunikacijskom sektoru („*Direktiva o privatnosti u elektroničkim komunikacijama*“).

Intencija direktiva Europske komisije je promicanje harmonizacije u području elektroničkih komunikacija u svim članicama Europske unije.

Na temelju prvog odlomka članka 15. Okvirne direktive (Direktiva 2002/21/EC), Europska komisija je usvojila:

- Preporuku (2003/311/EC) od dana 11. veljače 2003. godine o mjerodavnim tržištima na području elektroničkih komunikacija podložnima prethodnoj regulaciji⁶, koja je vrijedila do prosinca 2007. godine te je zamijenjena
- Preporukom (2007/879/EC) od dana 17. prosinca 2007. godine o mjerodavnim tržištima na području elektroničkih komunikacija podložnima prethodnoj regulaciji⁷.

Mjerodavna Preporuka iz veljače 2003. godine sadržavala je 18 tržišta koja su bila podložna prethodnoj regulaciji što znači da je Europska komisija zaključila da su na mjerodavnim tržištima istodobno zadovoljena tri mjerila (test tri mjerila), te na taj način utvrdila da su mjerodavna tržišta podložna prethodnoj regulaciji u većini zemalja Europske unije. Prethodna

⁶ OJ L 114/45; 08. svibnja 2003. godine

⁷ OJ L 344/65; 28. prosinca 2007. godine

Preporuka o mjerodavnim tržištima izmijenjena je na način da umjesto 18 mjerodavnih tržišta, na temelju nove Preporuke o mjerodavnom tržištima, postoji 7 mjerodavnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji. Tržišta koja više nisu sastavni dio važeće Preporuke o mjerodavnim tržištima, nacionalna regulatorna tijela i dalje mogu regulirati, ali na način da dokažu da su na tim tržištima istodobno zadovoljena tri mjerila (test tri mjerila).

Intencija Preporuke o mjerodavnim tržištima je promicanje harmonizacije u području elektroničkih komunikacija na način da isti proizvodi i usluge budu predmet analize tržišta u svim članicama Europske unije. Međutim, nacionalna regulatorna tijela članica su ovlaštena i sama utvrditi da su pojedina tržišta, koja se razlikuju od popisa tržišta iz važeće Preporuke, podložna prethodnoj regulaciji, a ovisno o prilikama u svakoj pojedinoj zemlji, ali uz uvjet da se dokaže da su na tim tržištima istodobno zadovoljena tri mjerila (test tri mjerila).

2.2. Zakon o elektroničkim komunikacijama

Prethodno spomenute direktive implementirane su u hrvatsko zakonodavstvo kroz ZEK, koji je stupio na snagu dana 01. srpnja 2008. godine. ZEK, između ostalog, propisuje uvjete obavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga. Agencija, primjenom odredaba ZEK-a, osigurava uvjete za efikasno tržišno natjecanje odnosno omogućava jednake uvjete za sve operatore koji djeluju na tržištima elektroničkih komunikacija.

Agencija u provedbi postupka analize tržišta, koji je propisan člankom 52. ZEK-a, osobito vodi računa o primjeni mjerodavne Preporuke Europske komisije (2007/879/EC) od dana 17. prosinca 2007. godine o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji i o mjerodavnim Smjernicama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage sukladno zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge.

Osnovni cilj postupka analize tržišta je utvrditi postoji li na određenom tržištu djelotvorno tržišno natjecanje ili na tom tržištu postoji operator ili više operatora koji imaju značajnu ili zajedničku značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu. Na temelju rezultata provedene analize ili testa tri mjerila bit će određene, zadržane, izmijenjene ili ukinute regulatorne obveze navedene u člancima od 58. do 65. ZEK-a.

Regulatorni okvir iz 2002. godine, koji je implementiran u zemljama Europske unije i u hrvatskom zakonodavstvu kroz ZEK, propisuje postupak analize tržišta u tri koraka:

1. *Prvi korak odnosi se na proces utvrđivanja mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj (ex ante) regulaciji u skladu s člankom 53. ZEK-a.*

Na temelju prvog odlomka članka 15. Okvirne direktive (Direktiva 2002/21/EC), Europska komisija je usvojila Preporuku od dana 11. veljače 2003. godine o mjerodavnim tržištima na području elektroničkih komunikacija podložnima prethodnoj regulaciji. Navedena mjerodavna Preporuka sadržavala je 18 tržišta koja su bila podložna prethodnoj regulaciji što znači da je Europska komisija zaključila da su na mjerodavnim tržištima istodobno zadovoljena tri mjerila (test tri mjerila), te na taj način utvrdila da su mjerodavna tržišta podložna prethodnoj regulaciji u većini zemalja Europske unije.

Na temelju nove Preporuke od dana 17. prosinca 2007. godine o mjerodavnim tržištima na području elektroničkih komunikacija podložnima prethodnoj regulaciji, prethodna

Preporuka o mjerodavnim tržištima izmijenjena je na način da umjesto 18 mjerodavnih tržišta postoji 7 mjerodavnih tržišta koja su podložna prethodnoj regulaciji. Tržišta koja više nisu sastavni dio važeće Preporuke o mjerodavnim tržištima, nacionalna regulatorna tijela i dalje mogu regulirati, ukoliko dokažu da su na tim tržištima zadovoljena tri mjerila (test tri mjerila).

ZEK je u Republici Hrvatskoj stupio na snagu dana 01. srpnja 2008. godine, a u članku 52. stavku 4. je navedeno da će, u provedbi postupka utvrđivanja mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, Agencija osobito voditi računa o primjeni mjerodavne preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima. Obzirom da je mjerodavna Preporuka o mjerodavnim tržištima, Preporuka koja je stupila na snagu dana 28. prosinca 2007. godine i koja sadrži 7 tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, Agencija je u mogućnosti, bez dokazivanja kumulativnog zadovoljenja tri mjerila (test tri mjerila), prethodno regulirati samo tih 7 tržišta.

Isto tako, u skladu s člankom 53. stavkom 2. Zakona Agencija može odlukom utvrditi da su i druga mjerodavna tržišta, osim mjerodavnih tržišta iz preporuke Europske komisije, podložna prethodnoj regulaciji, ako su na tim tržištima istodobno zadovoljena sljedeća tri mjerila:

1. prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode,
2. struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira,
3. primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu.

Međutim, u slučaju da su istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, Agencija je u mogućnosti prethodno regulirati i preostalih 11 tržišta koja su bila sastavni dio stare Preporuke o mjerodavnim tržištima. Isto tako, Agencija je, u slučaju da su istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, u mogućnosti prethodno regulirati i tržišta koja proizlaze iz ZOT-a⁸ ili bilo koja druga tržišta koja su specifična za područje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u Republici Hrvatskoj, a ne proizlaze iz stare Preporuke o mjerodavnim tržištima ili ZOT-a.

Tržište „*prijenos (tranzit) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži*“, koje je obrađeno u ovom dokumentu, bilo je smješteno na 10. mjestu od 18 mjerodavnih tržišta koja su bila navedena u staroj Preporuci o mjerodavnim tržištima. Navedeno tržište se ne nalazi u novoj Preporuci o mjerodavnim tržištima. Sukladno navedenom, na predmetnom tržištu se treba provesti postupak iz članka 53. stavka 2. ZEK-a i to na način da se utvrdi je li mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji, odnosno jesu li na tom tržištu istodobno zadovoljena tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

U slučaju da su zadovoljena prethodno navedena tri mjerila, Agencija će provesti postupak analize tržišta sukladno ZEK-a.

---

⁸ Zakon o telekomunikacijama koji je u Republici Hrvatskoj bio na snazi do 01. srpnja 2008. godine, a temeljio se na regulatornom okviru iz 1998. godine. Navedeni Zakon prepoznavao je 4 mjerodavna tržišta: tržište međusobnog povezivanja, tržište iznajmljenih telekomunikacijskih vodova, tržište usluga nepokretnih javnih telefonskih mreža i tržište javne govorne usluge u pokretnim telekomunikacijskim mrežama.

2. U drugom koraku Agencija provodi analizu tržišta koja se sastoji od određivanja mjerodavnog tržišta i procjene postojanja jednog ili više operatora sa značajnom tržišnom snagom na tom mjerodavnom tržištu u svrhu ocjene djelotvornosti tržišnog natjecanja na tom mjerodavnom tržištu u skladu s člankom 54. ZEK-a i člankom 55. ZEK-a.

U svrhu određivanja mjerodavnog tržišta, prema članku 54. ZEK-a, Agencija će utvrditi dimenziju usluga i zemljopisnu dimenziju, vodeći osobito računa o mjerodavnim Smjernicama Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage, sukladno zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge, te o mjerodavnoj pravnoj stečevini Europske unije iz područja tržišnog natjecanja.

Nakon što je odredila mjerodavno tržište, Agencija će, u suradnji s Agencijom za zaštitu tržišnog natjecanja, ocijeniti djelotvornost tržišnog natjecanja na tom tržištu.

Nakon ocjene djelotvornosti tržišnog natjecanja na tom tržištu Agencija će, u slučaju nedostatka djelotvornog tržišnog natjecanja, a sukladno članku 55. ZEK-a, procijeniti postoji li na tom mjerodavnom tržištu operator sa značajnom tržišnom snagom ili operatori sa zajedničkom značajnom tržišnom snagom.

3. Ako Agencija kroz analizu tržišta utvrdi nedostatnu djelotvornost tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, Agencija će u trećem koraku donijeti, u skladu s člankom 56. ZEK-a, odluku o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom na tom mjerodavnom tržištu, kojom će svakom operatoru sa značajnom tržišnom snagom odrediti najmanje jednu regulatornu obvezu iz članka 58. do 65. ZEK-a.

U slučaju da nisu zadovoljena sva tri mjerila, Agencija će ukinuti regulatorne obveze operatorima koji su imali status operator sa značajnom tržišnom snagom na tom tržištu.

2.3. Kronološki slijed aktivnosti

Vijeće Agencije je, nakon što je ZEK stupio na snagu dana 01. srpnja 2008. godine, na sjednici održanoj dana 09. srpnja 2008. godine donijelo Odluku⁹ kojom su određeni operatori koji su obvezni dostaviti sve potrebne podatke za određivanje i analizu tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji i određivanje i analizu tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji te Odluku¹⁰ kojom su određeni operatori koji su obvezni dostaviti sve potrebne podatke za utvrđivanje tržišta prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži.

Navedenim odlukama, Vijeće Agencije je odredilo da su sljedeći operatori¹¹ obvezni dostaviti sve potrebne podatke:

- Amis Telekom d.o.o., Bani 75a, 10000 Zagreb,
- H1 Telekom d.o.o., Put Tršćenice 10, 21000 Split,

⁹ klasa: UP/I-344-01/08-01/1584; ur. broj: 376-11-08-01

¹⁰ klasa: UP/I-344-01/08-01/1583; ur. broj: 376-11-08-01

¹¹ operatori su poredani abecednim redom

- HT-Hrvatske telekomunikacije d.d., Savska cesta 32, 10000 Zagreb,
- Iskon Internet d.d., Garićgradska 18, 10000 Zagreb,
- Metronet telekomunikacije d.d., Ulica grada Vukovara 269/d, 10000 Zagreb,
- OT-Optima Telekom d.d., Bani 75/a, 10000 Zagreb,
- Primatel d.o.o., Dubravkin trg 5, 10000 Zagreb,
- VIPnet d.o.o., Vrtni put 1, 10000 Zagreb,
- Voljatelj telekomunikacije d.o.o., Radnička cesta 48/1, 10000 Zagreb.

Uzevši u obzir ZOT i ZEK koji se temelji na mjerodavnoj Preporuci Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji, na veleprodajnoj razini u nepokretnim mrežama postoje tri tržišta vezana za usluge međupovezivanja i to: tržište započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji, tržište završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji i tržišta prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži¹².

U skladu s navedenim, a s ciljem prikupljanja svih potrebnih podataka, Agencija je, na temelju vlastitih pretpostavki i iskustava iz zemalja Europske unije, izradila jedinstveni upitnik za operatore koji pružaju elektroničke komunikacijske usluge u nepokretnim mrežama. Navedeni upitnik sastoji se od tri dijela, a isti sadrže sve potrebne podatke za provođenje postupaka iz članka 53. stavka 2. ZEK-a i članka 54. ZEK-a., te je iz samih upitnika razvidno u svrhu kojeg će se postupka podaci koristiti (utvrđivanje mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji ili određivanje i analiza mjerodavnih tržišta podložnih prethodnoj regulaciji). Prvi dio upitnika se odnosi na uslugu započinjanja (originacije) poziva, drugi dio se odnosi na uslugu završavanja (terminacije) poziva, a treći dio se odnosi na uslugu prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj mreži. Podaci traženi u navedenom upitniku odnose se na vremensko razdoblje koje obuhvaća drugo polugodište 2005. godine, cijelu 2006. i 2007. godinu te prvo polugodište 2008. godine (podaci su zatraženi na šestomjesečnoj bazi).

Obzirom da je Agencija, osim na temelju vlastitih pretpostavki i iskustava iz zemalja Europske unije, željela izraditi upitnike i u suradnji s operatorima nepokretnih mreža, od dana 01. do 03. srpnja 2008. godine, sa svim gore navedenim operatorima nepokretnih mreža održani su sastanci na kojima se pojasnilo upitnike i zatražilo komentare operatora.

Agencija je dana 16. srpnja 2008. godine, a sukladno odluci Vijeća Agencije od dana 09. srpnja 2008. godine, operatorima nepokretnih mreža poslala upitnike te odredila rok dostave ispunjenog upitnika, u pisanom i elektroničkom obliku, do dana 19. rujna 2008. godine. Operatori su dostavili podatke kako je navedeno u tablici 1.

Tablica 1. Zaprimanje upitnika - po operatoru

Red. Broj	NAZIV OPERATORA (operatori nepokretnih mreža)	Datum primitka ispunjenog upitnika
1	AMIS TELEKOM d.o.o.	22. rujna 2008.
2	H1 TELEKOM d.d.	19. rujna 2008.

¹² tržište 10 iz stare Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji

3	HT – HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d.	06. listopada 2008. ¹³
4	ISKON Internet d.d.	22. rujna 2008.
5	METRONET TELEKOMUNIKACIJE d.d.	18. rujna 2008.
6	OT-OPTIMA TELEKOM d.o.o.	26. rujna 2008.
7	PRIMATEL d.o.o.	19. listopada 2008.
8	VIP-NET d.o.o.	18. rujna 2008.
9	VOLJATEL telekomunikacije d.o.o.	6. listopada 2008.

Agencija je, po primitku upitnika, započela detaljnu analizu zadovoljenja tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a na mjerodavnom tržištu prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži. Nadalje, nakon zaprimanja i analize dostavljenih podataka, uzimajući u obzir važnost i značaj pokrenutog postupka, a u svrhu otklanjanja mogućih nejasnoća vezanih uz dostavljene podatke, Agencija je dopisom od dana 13. studenog 2008. godine¹⁴, od određenih operatora zatražila dodatna pojašnjenja i/ili podatke koji nisu dostavljeni, a koji su potrebni za daljnju analizu mjerodavnog tržišta te odredila rok dostave do dana 28. studenog 2008. godine. Operatori su dostavili podatke kako je navedeno u tablici 2.:

Tablica 2. Zaprimanje dodatnih pojašnjenja - po operatoru

Red. Broj	NAZIV OPERATORA (operatori nepokretnih mreža)	Datum primitka ispunjenog upitnika
1	H1 TELEKOM d.d.	28. studenog 2008.
2	HT – HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d.	28. studenog 2008.
3	ISKON Internet d.d.	28. studenog 2008.
4	METRONET TELEKOMUNIKACIJE d.d.	02. prosinca 2008.
5	OT-OPTIMA TELEKOM d.o.o.	18. prosinca 2008.
6	PRIMATEL d.o.o.	-
7	VIP-NET d.o.o.	28. studenog 2008.
8	VOLJATEL telekomunikacije d.o.o.	27. studenog 2008.

Agencija je, po primitku dodatnih pojašnjenja i/ili podataka koji nisu bili dostavljeni, uzela u obzir dostavljeno te nastavila detaljnu analizu zadovoljenja tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a na mjerodavnom tržištu prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži.

¹³ HT je zatražio dodatni rok koji mu je dopisom od 23. rujna 2008.g. i odobren

¹⁴ Klasa: UP/I-344-01/08-01/1585, Ur.broj: 376-11-08-25

3. Utvrđivanje mjerodavnog tržišta

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije je nacionalna regulatorna agencija za obavljanje regulatornih i drugih poslova u okviru djelokruga i nadležnosti određenih ZEK-om. U okviru svojih nadležnosti, Agencija je zadužena za područje tržišnog natjecanja u elektroničkim komunikacijama, te sukladno članku 53. stavku 1. i stavku 2. ZEK-a utvrđuje odlukom mjerodavna tržišta podložna prethodnoj (*ex-ante*) regulaciji.

Temeljem članka 53. stavka 1. ZEK-a, Agencija utvrđuje mjerodavna tržišta podložna prethodnoj regulaciji, a vodeći računa o mjerodavnoj Preporuci Europske komisije iz članka 52. stavka 4. Zakona.

Isto tako, u skladu s člankom 53. stavkom 2. ZEK-a Agencija može odlukom utvrditi da su i druga mjerodavna tržišta, osim mjerodavnih tržišta iz preporuke Europske komisije, podložna prethodnoj regulaciji, ako su na tim tržištima istodobno zadovoljena sljedeća tri mjerila:

1. prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne, pravne ili regulatorne prirode;
2. struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira;
3. primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu.

Sukladno članku 53. stavku 2. ZEK-a, Vijeće Agencije mora na temelju mjerila iz navedenog članka utvrditi je li *tržište prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži*, podložno prethodnoj regulaciji.

Navedeno tržište nije dio važeće preporuke, što znači da je Europska komisija zaključila da na mjerodavnom tržištu nisu istodobno zadovoljena gore navedena tri mjerila, te je na taj način utvrdila da mjerodavno tržište nije podložno prethodnoj regulaciji u većini zemalja Europske unije.

U nastavku dokumenta, Agencija će definirati granice mjerodavnog tržišta te utvrditi jesu li istodobno zadovoljena tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, odnosno je li mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji.

4. Određivanje granica mjerodavnog tržišta za potrebe provođenja „Testa tri mjerila“

4.1. Dimenzija usluga

Prije određivanja granica mjerodavnog tržišta prijenosa (tranzita) poziva u svrhu provođenja analize tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a, važno je napomenuti da se usluga telefonskog poziva, koji koristi krajnji korisnik, tehnički sastoji od usluge započinjanja (originacije) poziva, prijenosa (tranzita) poziva i završavanja (terminacije) poziva. Navedene tri usluge čine cjelinu, odnosno telefonski poziv krajnjeg korisnika na određeni broj.

Isto tako, a promatrajući veleprodajnu stranu pružanja usluge krajnjem korisniku, važno je naglasiti da je Eksplanatornim memorandumom¹⁵ definirano da su veleprodajna tržišta započinjanja (originacije) poziva, završavanja (terminacije) poziva i prijenosa (tranzita) poziva, **zbrojna**, odnosno, granica tržišta prijenosa (tranzita) poziva ovisi o granicama tržišta započinjanja (originacije) poziva i završavanja (terminacije) poziva.

Ako se zaključak naveden gore u tekstu sagleda u odnosu na analizu tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji i analizu tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, koje je provela Agencija, proizlazi da u tržište prijenosa (tranzita) poziva ulaze sve usluge koje nisu definirane kao usluga započinjanja (originacije) poziva i usluga završavanja (terminacije) poziva.

U ovom dijelu dokumenta Agencija je uzela u obzir određene navode iz poglavlja 5.1.2. dokumenta „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ i određene navode iz poglavlja 5.1.2. dokumenta „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji“. Naime u navedenim poglavljima su se definirale usluge započinjanja (originacije) poziva i usluge završavanja (terminacije) poziva za potrebe analiza predmetnih tržišta.

Slijedom navedenog, u poglavlju 5.1.2. dokumenta „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“, stoji sljedeće: *„Kao što je u navedenom dokumentu i definirano vrsta usluge započinjanja (originacije) poziva koju koristi operator ovisi o točki međupovezivanja na koju je operator spojen. Važno je napomenuti da usluga regionalnog i nacionalnog započinjanja (originacije) poziva sadrži i prijenos poziva u mreži HT-a između dviju komutacijskih centrala kao vezanu uslugu (eng. bundle) s uslugom započinjanja (originacije) poziva na lokalnoj pristupnoj točki. Zajednička karakteristika navedenih usluga, koje nudi HT, i svih sličnih usluga koje nudi ili će nuditi bilo koji od drugih operatora, je što ih isti operator pruža kao jednu uslugu te su stoga za potrebe ove analize sve slične usluge promatrane kao jedinstvena usluga započinjanja (originacije) poziva.“*

Isto tako, u poglavlju 5.1.2. dokumenta „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji“, stoji sljedeće: *„Kao što je u navedenom dokumentu i definirano, vrsta usluge završavanja (terminacije) poziva*

¹⁵ dokument koji je objavljen uz mjerodavnu Preporuku Europske komisije od 17. prosinca 2007.g. o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji,

koju koristi operator, ovisi o točki međupovezivanja na koju je operator spojen. Važno je napomenuti da usluga regionalnog i nacionalnog završavanja (terminacije) poziva sadrži i prijenos poziva u mreži HT-a između dviju komutacijskih centrala HT-a kao vezanu uslugu (eng. bundle) sa uslugom završavanja (terminacije) poziva na lokalnoj pristupnoj točki HT-a. Zajednička karakteristika navedenih usluga, koje nudi HT, i svih sličnih usluga koje nudi bilo koji od drugih operatora, je što ih isti operator pruža kao jednu uslugu te su stoga za potrebe ove analize sve slične usluge promatrane kao jedinstvena usluga završavanja (terminacije) poziva.“

Slijedom svega navedenog, Agencija zaključuje da se svaka od gore navedenih usluga, sukladno definicijama u pripadajućim dokumentima, može nuditi veleprodajno i za vlastite potrebe. Prijenos (tranzit) poziva koji se može dogoditi između dvije regionalne komutacijske centrale, ili lokalne i regionalne komutacijske centrale, HT-a ili bilo kojeg drugog operatora, je „ušao“ u definiciju tržišta započinjanja (originacije) poziva i u definiciju tržišta završavanja (terminacije) poziva te sukladno tome, nije dio mjerodavnog tržišta prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži.

4.2. Zemljopisna dimenzija

Mjerodavno tržište u zemljopisnoj dimenziji obuhvaća sva područja u kojima određeni operatori pružaju usluge pod istim uvjetima, odnosno, sva područja u kojima postoje istovrsni uvjeti tržišnog natjecanja.

U skladu s mjerodavnim Smjernicama i preporukama Europske komisije zemljopisna dimenzija mjerodavnog tržišta je većinom određena na osnovu pokrivenosti mrežom i postojanja jednakog pravnog i regulatornog okvira na određenom zemljopisnom području.

Na temelju gore navedenog, a uzimajući u obzir dimenziju usluga predmetnog tržišta, Agencija zaključuje da je tržište u zemljopisnoj dimenziji za pružanje navedene usluge u opsegu nacionalno, odnosno, tržište u zemljopisnoj dimenziji čini cijeli teritorij Republike Hrvatske. Navedeni zaključak se temelji na činjenici da svi operatori nepokretnih mreža imaju dozvolu za obavljanje javne govorne usluge u nepokretnoj telekomunikacijskoj mreži bez uporabe radiofrekvencijskog spektra na području Republike Hrvatske te, prema saznanjima kojima raspolaže Agencija, svi pružaju navedenu uslugu na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

Isto tako u dokumentu „Analiza tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih elektroničkih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ i dokumentu „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji“ je definirano da je zemljopisna dimenzija oba tržišta nacionalni teritorij Republike Hrvatske. Budući da je u ovom poglavlju navedeno da su predmetna tri tržišta zbrojna, Agencija određuje da u zemljopisnoj dimenziji, tržište prijenosa (tranzita) poziva, obuhvaća cijeli teritorij Republike Hrvatske.

Isto tako, pravni i regulatorni okvir mjerodavan za predmetne usluge, odnosno pravni i regulatorni okvir vezan uz područje elektroničkih komunikacija, je isti na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.

4.3. Zaključak

Slijedom navedenog, Agencija je utvrdila da je usluga koja ulazi u mjerodavno tržište prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži, usluga prijenosa (tranzita) poziva između dvije različite mreže, preko treće mreže, i to u slučaju kada usluga prijenosa (tranzita) poziva nije vezana usluga s uslugom započinjanja (originacije) poziva ili uslugom završavanja (terminacije) poziva.

Slijedom gore navedenog, usluga prijenosa (tranzita) poziva može biti:

- između dva operatora nepokretnih mreža;
- između dva operatora pokretnih mreža;
- između operatora nepokretnih mreža i operatora pokretnih mreža;
- između operatora pokretnih mreža i operatora nepokretnih mreža.

Za potrebe ovog dokumenta obrađena je samo usluga prijenosa (tranzita) poziva na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno između nacionalnih operatora, dok se usluga prijenosa (tranzita) poziva prema inozemstvu ili iz inozemstva, za potrebe ovog dokumenta, nije uzela u obzir.

5. Test tri mjerila

Prilikom provođenja analize jesu li tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a istodobno zadovoljena, a kako bi se utvrdilo je li mjerodavno tržište obrađeno u ovom dokumentu podložno prethodnoj regulaciji, Agencija je stavila naglasak na općenitu strukturu i karakteristike tržišta, odnose na mjerodavnom tržištu, utvrđivanje potrebe za prethodnom regulacijom ili mogućnost uspostavljanja održivog tržišnog natjecanja bez regulacije, a ne na pojedinačni status, utjecaj ili snagu operatora prisutnih na mjerodavnom tržištu.

Sukladno odredbama članka 53. stavka 2. ZEK-a, kako bi se utvrdilo da je mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji, istodobno moraju biti zadovoljena sva tri mjerila. U nastavku, Agencija pojedinačno obrađuje svako od mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

5.1. Prvo mjerilo: prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne pravne ili regulatorne prirode

Zapreke za ulazak na tržište, a kako je u naslovu poglavlja i navedeno, mogu biti strukturne, pravne ili regulatorne prirode. Agencija u ovom poglavlju mora utvrditi postoje li uopće zapreke za ulazak na tržište i ako postoje, jesu li navedene zapreke visoke i trajne. Naime, zaključak o postojanju zapreka za ulazak na tržište neće biti odlučujući, ukoliko se utvrdi da navedene zapreke za ulazak na tržište nisu visoke i trajne, odnosno da u kratkom vremenskom razdoblju mogu nestati.

Eksplanatornim memorandumom je definirano da se pod pravnim i regulatornim zaprekama misli na zapreke koje nisu utemeljene na ekonomskim uvjetima, već na zakonodavnim, administrativnim, regulatornim ili drugim uvjetima koje pomažu nastajanju zapreka za ulazak na pojedino tržište i pozicioniranju operatora na pojedinom mjerodavnom tržištu (npr. dozvole za dodjelu frekvencija).

Sukladno Eksplanatornom memorandumu, zapreke za ulazak na tržište koje su strukturne prirode se odnose na situaciju u kojoj je stanje tehnologija i troškovna struktura takvo da stvara asimetrične uvjete između bivšeg monopolista i novih operatora te pridonosi pojavljivanju zapreka za ulazak na tržište novim operatorima. Isto tako, zapreke za ulazak na tržište koje su strukturne prirode većinom se odnose na ona tržišta koja karakteriziraju troškovne prednosti, ekonomije razmjera i opsega, nedostatak kapaciteta i veliki nepovratni troškovi, a koje su na strani bivšeg monopolista (npr. razvoj pristupne mreže/infrastrukture u nepokretnim mrežama).

U Eksplanatornom memorandumu posebno je naglašeno da je navedeno mjerilo statičke prirode, odnosno da se u analizi navedenog mjerila uzimaju u obzir samo činjenice i pokazatelji koji se odnose na stanje na tržištu u određenom trenutku.

5.1.1. Zapreke za ulazak na tržište strukturne prirode

Analizom strukture i karakteristika tržišta, na temelju podataka koji su dostavljeni u upitnicima¹⁶, Agencija je došla do zaključaka vezanih za potrebu utvrđivanja mjerodavnog

---

¹⁶ Upitnik za nepokretne mreže

tržišta prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži, kao tržišta podložnog prethodnoj regulaciji, a vezano uz postojanje zapreka za ulazak na tržište koje su strukturne prirode.

5.1.1.1. Razlozi vezani uz međupovezivanje s HT-om

Na početku procesa liberalizacije tržišta u Republici Hrvatskoj, u Standardnoj ponudi HT-a¹⁷ bilo je definirano da se operatori, ukoliko žele pružati usluge krajnjim korisnicima unutar cijelog teritorija Republike Hrvatske, moraju s HT-om povezati u svakom od četiri regionalna pristupna područja¹⁸ ili najmanje u tri od četiri regionalna pristupna područja od kojih jedno obavezno mora biti regionalno pristupno područje Zagreb. Budući da su svi operatori koji su započeli s komercijalnim radom bili nacionalni operatori, odnosno željeli su pružati usluge krajnjim korisnicima unutar cijelog teritorija Republike Hrvatske, većina se i povezala s HT-om u svim regionalnim pristupnim područjima.

Kako su se, iz gore navedenih razloga, od početka procesa liberalizacije operatori počeli povezivati s HT-om u svim regionalnim pristupnim područjima, u isto vrijeme su razvijali i svoje jezgrene i pristupne mreže, te na taj način izgradili vlastitu mrežnu infrastrukturu, neovisnu o mreži HT-a.

Isto tako, važno je napomenuti da je u Eksplanatornom memorandumu¹⁹ definirano da tržište prijenosa (tranzita) poziva koje se tiče usluge prijenosa (tranzita) poziva između dvije mreže, a koju pruža treća strana, nije više dio Preporuke o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji zbog toga što su nacionalni regulatori u većini zemalja, analizama tržišta, zaključili da navedeni segment tržišta postaje konkurentan budući da su ostali operatori, osim bivšeg monopolista, razvili vlastite mreže te u predmetnoj usluzi mogu konkurirati bivšem monopolistu. No, mrežnu infrastrukturu, vezanu za prijenos (tranzit) poziva između lokalne i regionalne razine mreže, je vrlo teško duplicirati te je, u većini zemalja, navedeni segment i dalje predmet prethodne regulacije.

Agencija je svojim analizama tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih elektroničkih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji i tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji i dalje nastavila regulirati gore navedeni dio prijenosa (tranzita) poziva, ali uključivši isti u definiciju tržišta započinjanja (originacije) poziva i definiciju tržišta završavanja (terminacije) poziva. Iz navedenog proizlazi da se dupliciranje mrežne infrastrukture i mrežnih kapaciteta te gradnja vlastitih mreža ne tiče dijela koji se odnosi na relaciju lokalne i regionalne razine mreže.

5.1.1.2. Ostvareni ulazak na tržište od strane ostalih operatora

Kao rezultat načina međupovezivanja s HT-om obrazloženog u poglavlju 5.1.1.1. i razvoja vlastite mrežne infrastrukture, ostali operatori su postali „prisutni“ u svim regionalnim

¹⁷Standardna ponuda HT-Hrvatskih telekomunikacija d.d. za usluge međusobnog povezivanja za telekomunikacijske operatore i davatelje usluga s dozvolom za pružanje javne govorne usluge u nepokretnoj mreži u Republici Hrvatskoj

¹⁸ regionalna područja su Zagreb, Rijeka, Split i Osijek

¹⁹ dio dokumenta u kojem je obrazložena usluga prijenosa (tranzita) poziva

pristupnim područjima te su razvili prijenosne kapacitete između i unutar pojedinih regionalnih pristupnih područja. Razvoj mrežne infrastrukture ostalih operatora, ostvarena ulaganja i u konačnici dupliciranje mrežne infrastrukture HT-a su bili preduvjet za ulazak operatora na veleprodajno tržište prijenosa (tranzita) poziva.

Analizom dostavljenih podataka Agencija je zaključila da su određeni operatori²⁰ ušli na veleprodajno tržište prijenosa (tranzita) poziva i počeli nuditi usluge prijenosa (tranzita) poziva ostalim operatorima na tržištu počevši s prvim polugodištem 2006. godine. U slučaju da određeni operator na tržištu nije međusobno povezan²¹ s drugim operatorom nepokretnih mreža ili operatorom pokretnih mreža, od prvog polugodišta 2006. godine, može koristiti uslugu prijenosa (tranzita) poziva kroz mrežu nekog drugog operatora, a ne samo kroz mrežu bivšeg monopolista.

Iz navedenog se može zaključiti da je, prema podacima iz upitnika, ostvaren ulazak ostalih operatora na tržište prijenosa (tranzita) poziva i to na način da su počeli nuditi predmetnu uslugu preko vlastite mreže. Agencija smatra da je navedena činjenica dovoljna da se zaključi da ne postoje zapreke za ulazak na tržište koje su strukturne prirode i to budući da operatori koji nude predmetnu uslugu, istu nude preko vlastite mrežne infrastrukture koja je rezultat ostvarenih ulaganja i njihove poslovne strategije. Također je važno naglasiti kako u pružanju usluge prijenosa (tranzita) poziva, definirane ovim dokumentom, HT ne može koristiti svoju značajnu tržišnu snagu koja proizlazi iz posjedovanja pristupne infrastrukture jer se predmetna usluga od strane ostalih operatora pruža putem mrežne infrastrukture koja se ne odnosi na pristupnu infrastrukturu, a koja je rezultat ostvarenih ulaganja i koju je bilo moguće duplicirati. Dio mrežne infrastrukture koji može biti povezan s uslugom prijenosa (tranzita) poziva, a na kojem bi HT mogao iskoristiti značajnu tržišnu snagu odnosi se na dio mreže koji je teško duplicirati, odnosno na prijenos (tranzit) poziva između određenih pristupnih područja (lokalnih i regionalnih) HT-ove mreže.

Agencija je analizama tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih elektroničkih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji i tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji nastavila regulirati navedeni dio prijenosa (tranzita) poziva, uključivši isti kao dio usluge započinjanja (originacije) poziva i završavanja (terminacije) poziva, ako ih kao jednu uslugu pruža HT te na taj način pokušala spriječiti iskorištavanja značajne tržišne snage HT-a na segmentu koji se odnosi na dio mreže koji je teško duplicirati, a koji je povezan s prijenosom (tranzitom) poziva između određenih točaka (lokalnih i regionalnih) HT-ove mreže. U ovom slučaju HT ne može koristiti značajnu tržišnu snagu koja proizlazi iz vlastite mreže koju je teško duplicirati budući da je onaj dio mreže kojega je teško duplicirati „pokriven“ uslugama započinjanja (originacije) poziva i završavanja (terminacije) poziva koje tehnički sadrže i dio prijenosa (tranzita) poziva.

Slijedom svega navedenog Agencija zaključuje da ne postoje visoke i trajne strukturne zapreke za ulazak na tržište definirano u poglavlju 4. budući da je ostvaren ulazak na tržište novih operatora i kako nema strukturnih zapreka koje bi se temeljile na nemogućnosti dupliciranja infrastrukture, ili sličnih zapreka, a koje bi mogle dovesti do zaključka da je mjerilo obrađeno u ovom poglavlju zadovoljeno.

²⁰ H1 Telekom, Iskon Internet i Metronet telekomunikacije

²¹ ako i jest međusobno povezan s određenim operatorom, i u tom slučaju operator može dio prometa tranzitirati kroz treću mrežu

Isto tako, mjerodavno tržište obuhvaćeno ovim dokumentom ne karakteriziraju velike troškovne prednosti, ekonomije razmjera ili opsega niti veliki nenadoknadiivi troškovi koji bi doveli do zaključka da navedeno mjerodavno tržište treba biti podložno prethodnoj regulaciji.

5.1.2. Zapreke za ulazak na tržište pravne ili regulatorne prirode

Na temelju preporuke Europske komisije, pravne ili regulatorne zapreke ne ovise o ekonomskim uvjetima, već proizlaze iz pravnih, administrativnih ili ostalih sličnih mjera koje indirektno utječu na ulazak novih operatera na tržište.

Na temelju dokumenta europske grupe regulatora (ERG)²², glavne pravne ili regulatorne zapreke ulaska na tržište odnose se na sljedeće:

- potreba za administrativnom odlukom odnosno dozvolom kako bi se moglo započeti s komercijalnim radom;
- ograničenja i uvjeti povezani uz uporabu radiofrekvencijskog spektra;
- utjecaji načina na koji je postavljena regulacija na nove operatore koji planiraju ući na tržište.

a) Potreba za administrativnom odlukom odnosno dozvolom kako bi se moglo započeti s komercijalnim radom

ZEK je stupio na snagu dana 01. srpnja 2008. godine. Na temelju članka 31. ZEK-a svaka pravna ili fizička osoba ima pravo postaviti, upotrebljavati i davati na korištenje elektroničku komunikacijsku mrežu te pružati elektroničke komunikacijske usluge na području Republike Hrvatske bez pribavljanja posebnog ovlaštenja odnosno u mogućnosti su navedene usluge pružati samo na temelju općeg ovlaštenja. Opće ovlaštenje podrazumijeva da su, sukladno članku 32. ZEK-a, obvezni 15 dana prije početka pružanja usluga obavijestiti u pisanom obliku Agenciju o svojoj namjeri. Do stupanja na snagu ZEK-a odnosno na temelju ZOT-a operatori su od Agencija trebali ishoditi prijavu i dozvolu za rad.

b) Ograničenja i uvjeti povezani uz uporabu radiofrekvencijskog spektra

Navedeni tip zapreke se ne odnosi na tržište obrađeno ovim dokumentom.

c) Utjecaji načina na koji je postavljena regulacija na nove operatore koji planiraju ući na tržište

Agencija smatra da ne postoje nikakve odredbe, u zakonskim ili podzakonskim aktima, koje bi onemogućile operatora koji je izgradio vlastitu mrežu da ostvari ulazak na tržište obrađeno ovim dokumentom i počne pružati komercijalne usluge.

Uzimajući u obzir mjerodavno tržište obrađeno ovim dokumentom, odnosno uslugu prijenosa (tranzita) poziva, Agencija, na temelju gore navedenog, zaključuje da ne postoji niti jedna zapreka pravne ili regulatorne prirode, koja bi mogla opravdati činjenicu da bi navedeno mjerodavno tržište trebalo biti podložno prethodnoj regulaciji.

²² ERG (08) 21 ERG Report on 3 criteria test final 080604

Slijedom svega navedenog u poglavljima 5.1.1. i 5.1.2., Agencija je utvrdila da ne postoji prisutnost visokih i trajnih zapreka za ulazak na tržište, strukturne, pravne niti regulatorne prirode, odnosno, mjerilo obrađeno u ovom poglavlju nije zadovoljeno iz svih razloga navedenih u poglavljima 5.1.1. i 5.1.2.

5.2. Drugo mjerilo: struktura tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira

Drugo mjerilo se odnosi na strukturu tržišta koja ne teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira. Prema samoj definiciji vidljivo je da se radi o dinamičkom mjerilu, koje bi, nakon analize prvog mjerila, trebalo pomoći u sagledavanju ukupnih uvjeta tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu kroz određeno vremensko razdoblje.

Analiza navedenog mjerila trebala bi dovesti do zaključka je li struktura tržišta obrađenog ovim dokumentom takva da teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja bez prethodne regulacije. Pravilna analiza ovog mjerila bi se trebala provesti tako da se utvrdi razina tržišnog natjecanja i pored postojanja mogućih zapreka za ulazak na tržište, a imajući na umu činjenicu da i tržište gdje postoje prepreke za ulazak na tržište može imati karakteristike po kojima teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira. Težnja razvoju održivog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira ne znači da će se isto dogoditi u vrlo kratkom razdoblju, već znači da je analizom utvrđeno da postoji određena dinamika tržišnih događanja koja bi mogla dovesti do djelotvornog tržišnog natjecanja i bez prethodne regulacije.

Kad se govori o određenoj dinamici tržišnih događanja, važno je napomenuti da očekivani događaji na tržištu moraju biti rezultat čvrstih pretpostavki (npr. poslovni plan operatora, ostvarena ulaganja operatora, očekivana ulaganja operatora, itd.). Ukoliko bi se u predmetnoj analizi drugog mjerila promatrao samo pad udjela bivšeg monopolista, isti pristup ne bi bio dovoljan za donošenje zaključka teži li struktura tržišta razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja.

Sukladno Eksplanatornom memorandumu, u vezi ovog mjerila je posebno naglašeno da je navedeno mjerilo dinamičke prirode, u kojem se uzima u obzir niz strukturnih aspekata i aspekata koji se odnose na djelovanje operatora na tržištu, a koji uravnoteženo prikazuju činjenice koje ukazuju na potrebu za prethodnom regulacijom na mjerodavnom tržištu.

Na temelju dokumenta ERG-a²³ vrlo je teško kod ovog mjerila odrediti vremensko razdoblje u kojem bi trebalo promatrati teži li tržište djelotvornom tržišnom natjecanju, odnosno određivanje vremenskog razdoblja predstavlja temelj analize drugog mjerila. Razumno bi bilo zaključiti da bi mjerodavno vremensko razdoblje za procjenu drugog kriterija trebalo odgovarati vremenskom razdoblju koje je ili koje će Agencija uzeti u obzir prilikom analize mjerodavnog tržišta. Obzirom da je, sukladno članku 52. stavku 2. ZEK-a, Agencija postupak analize tržišta odnosno postupak provođenja testa tri mjerila obvezna provoditi najmanje svake tri godine te da je u analizi tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji i analizi tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih elektroničkih komunikacijskih mreža koje se pruža

²³ ERG (08) 21 ERG Report on 3 criteria test final 080604

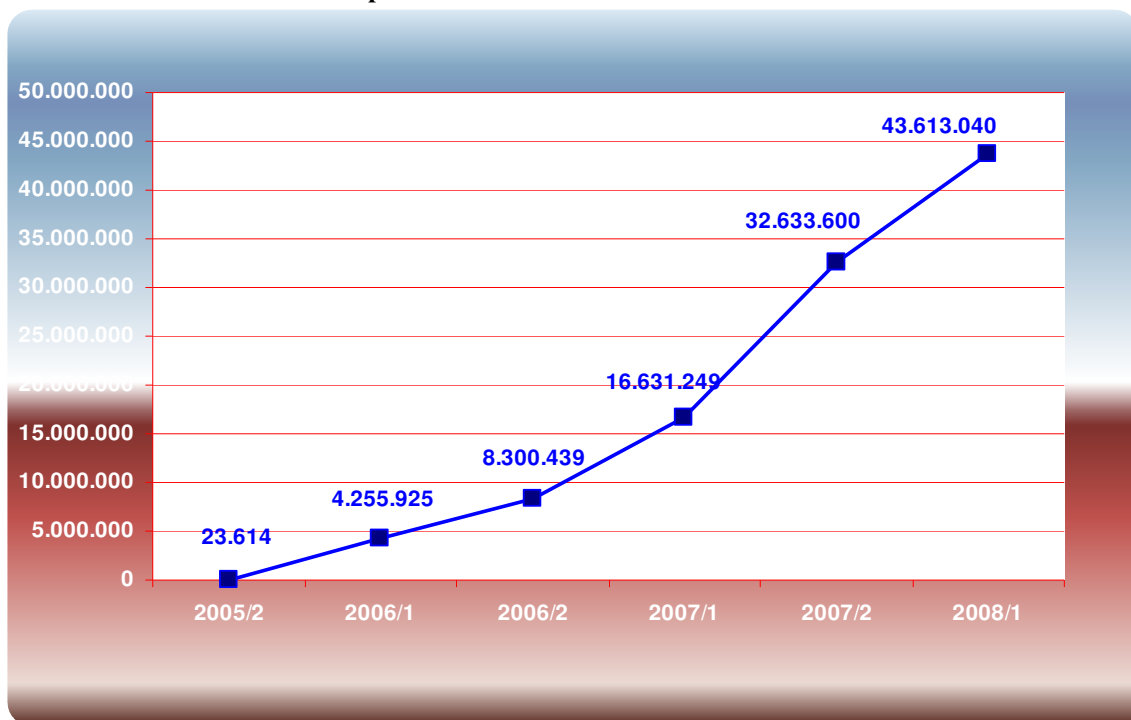
na fiksnoj lokaciji određeno vremensko razdoblje od tri godine, Agencija će drugo mjerilo promatrati u vremenskom razdoblju od tri godine.

5.2.1. Kretanje tržišnih udjela operatora na mjerodavnom tržištu

Kako je u poglavlju 5.1.1.1. i navedeno, činjenica je da su se ostali operatori povezali s HT-om u svim regionalnim pristupnim područjima i razvili vlastite mreže preko kojih pružaju predmetnu uslugu. Slijedom navedenog, a prema podacima iz dostavljenih upitnika, vidljivo je da, uz HT, uslugu prijenosa (tranzita) poziva kroz svoju mrežu pružaju H1 Telekom, Iskon Internet i Metronet telekomunikacije, odnosno, drugim riječima, navedeni operatori su ostvarili ulazak na mjerodavno tržište.

Prema podacima prikupljenim upitnikom za nepokretne mreže, a što je vidljivo iz slike 1., može se zaključiti da postoji stalni rast tržišta prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži. Navedeni rast se očituje u stalnom povećanju ukupnog broja tranzitiranih minuta preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu.

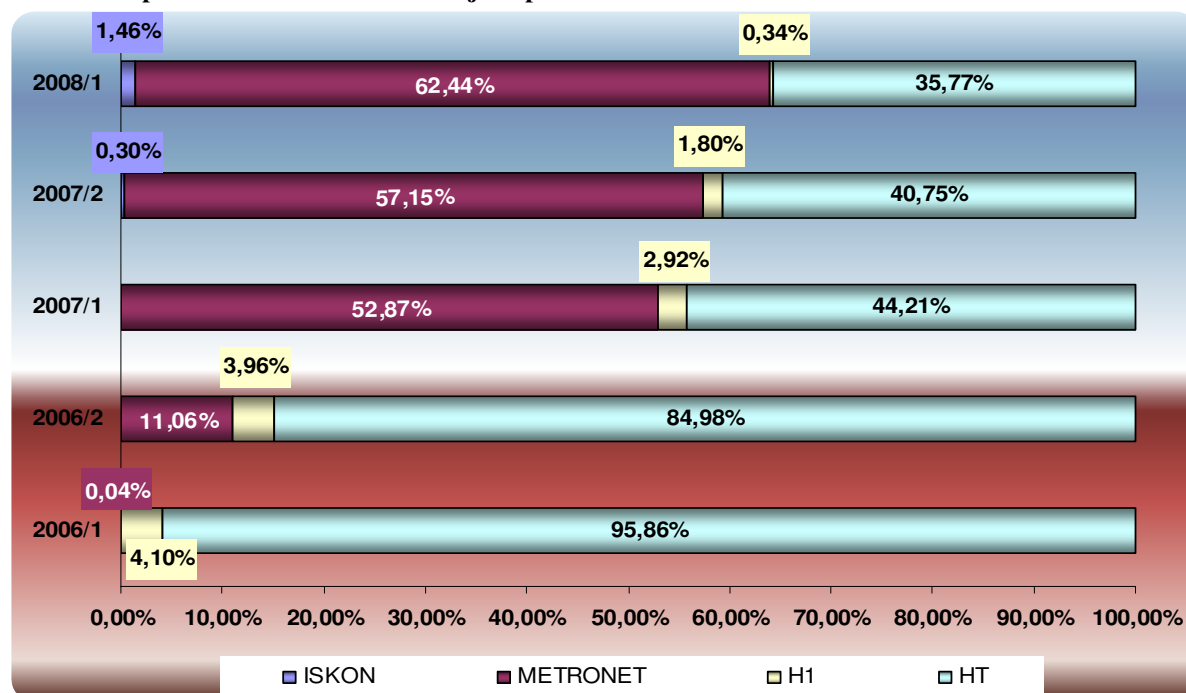
Slika 1. Tranzitirane minute - Ukupno

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Na slici 2. je prikazan udjel ukupnih minuta tranzitiranih preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu u sva četiri slučaja definirana u poglavlju 4.3., a prema razdobljima za koja su zatraženi podaci u upitniku. Iz slike 2. je vidljivo, ne samo da je ostvaren ulazak na tržište od strane ostalih operatora, već i da je udjel ostalih operatora kroz vrijeme bio u stalnom porastu, da bi, u posljednjem razdoblju obuhvaćenom upitnikom, dostigao 64,23%. Iz navedenog proizlazi da se 64,23% ukupnih minuta usluge prijenosa (tranzita) poziva odvijalo u mrežama ostalih operatora, a 35,77% u mreži operatora koji je, sukladno odredbama ZOT-a, bio predmet regulacije.

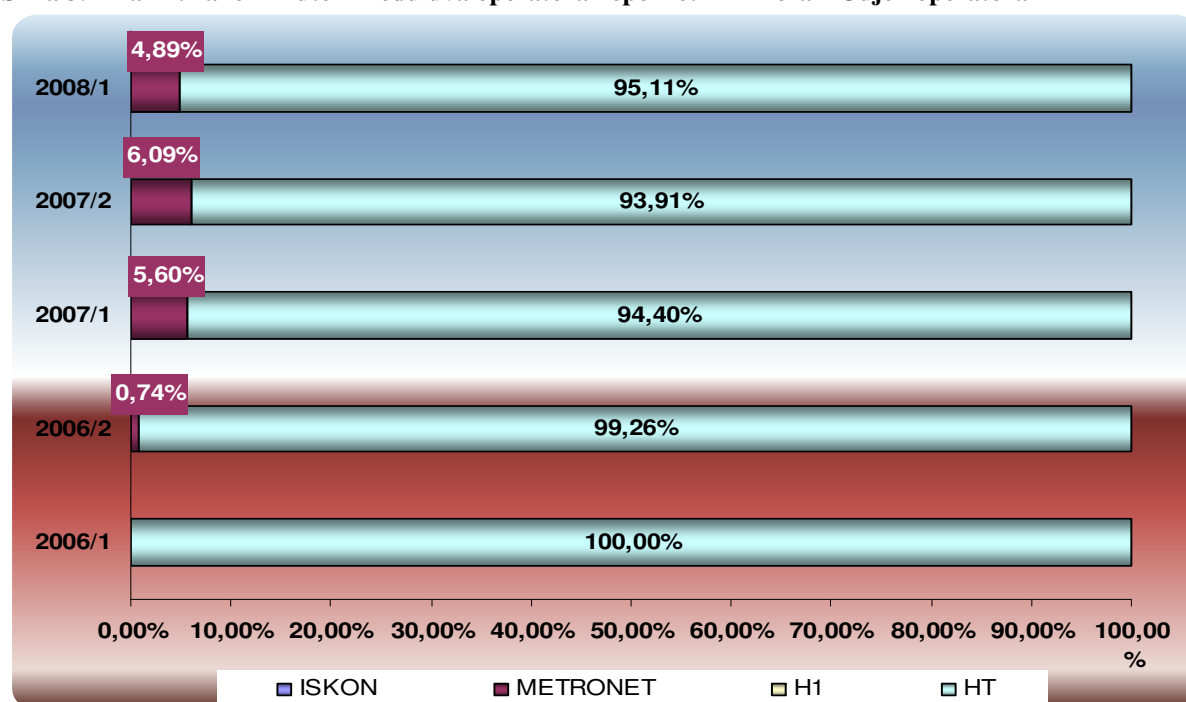
Slika 2. Ukupne tranzitirane minute - Udjeli operatora

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Na slici 3. je prikazan udjel minuta tranzitiranih preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu i to u slučaju u kojem operatori pružaju uslugu prijenosa (tranzita) poziva između dva operatora nepokretnih mreža. Iz slike 3. je vidljivo da predmetnu uslugu pružaju samo dva operatora, Metronet i HT. Isto tako, iz slike se može zaključiti da je udjel HT-a u svim razdobljima vrlo visok i stabilan dok Metronet ima udjel od 4% do 6%, ovisno o promatranom razdoblju.

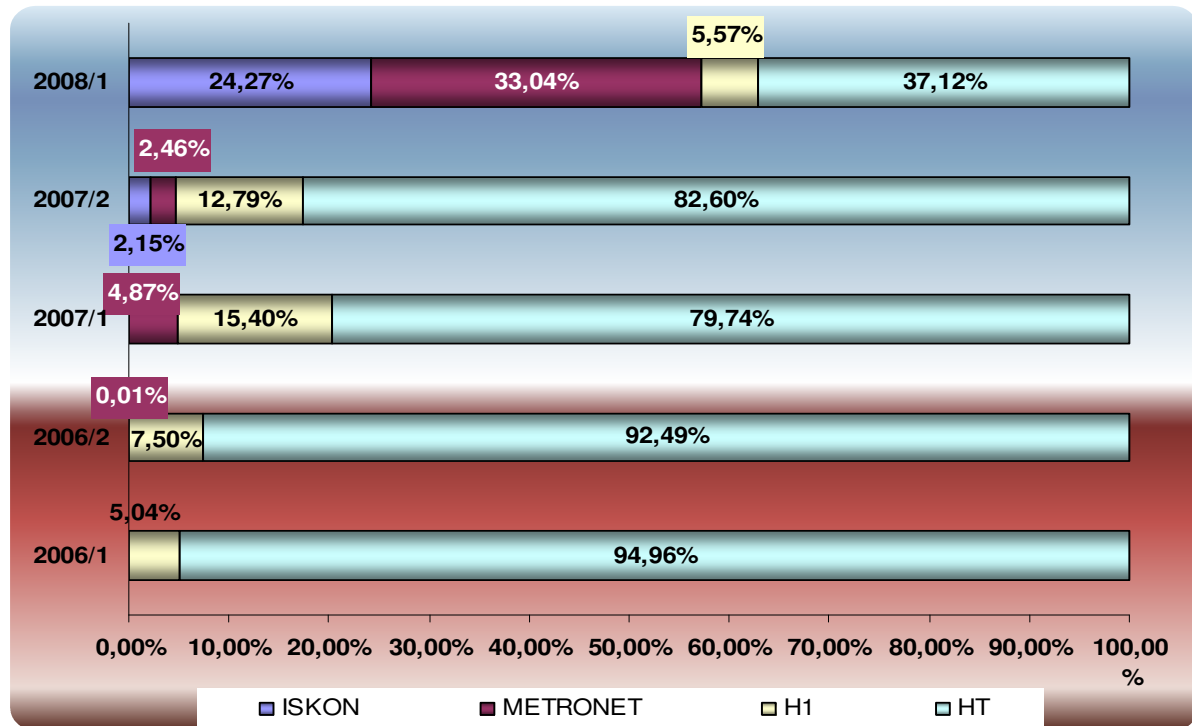
Slika 3. Tranzitirane minute između dva operatora nepokretnih mreža – Udjeli operatora

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Slika 4. prikazuje udjel minuta tranzitiranih preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu u slučaju u kojem operatori pružaju uslugu prijenosa (tranzita) poziva između operatora nepokretnih mreža i operatora pokretnih mreža. Iz slike 4. je vidljivo da je udjel HT-a u posljednjem razdoblju obuhvaćenom upitnikom (prvo polugodište 2008. godine) snažno pao, a što ukazuje na dinamiku tržišnih događanja na mjerodavnom tržištu, odnosno mogućnost ostalih operatora da pružaju predmetnu uslugu i preuzmu veliki dio prometa.

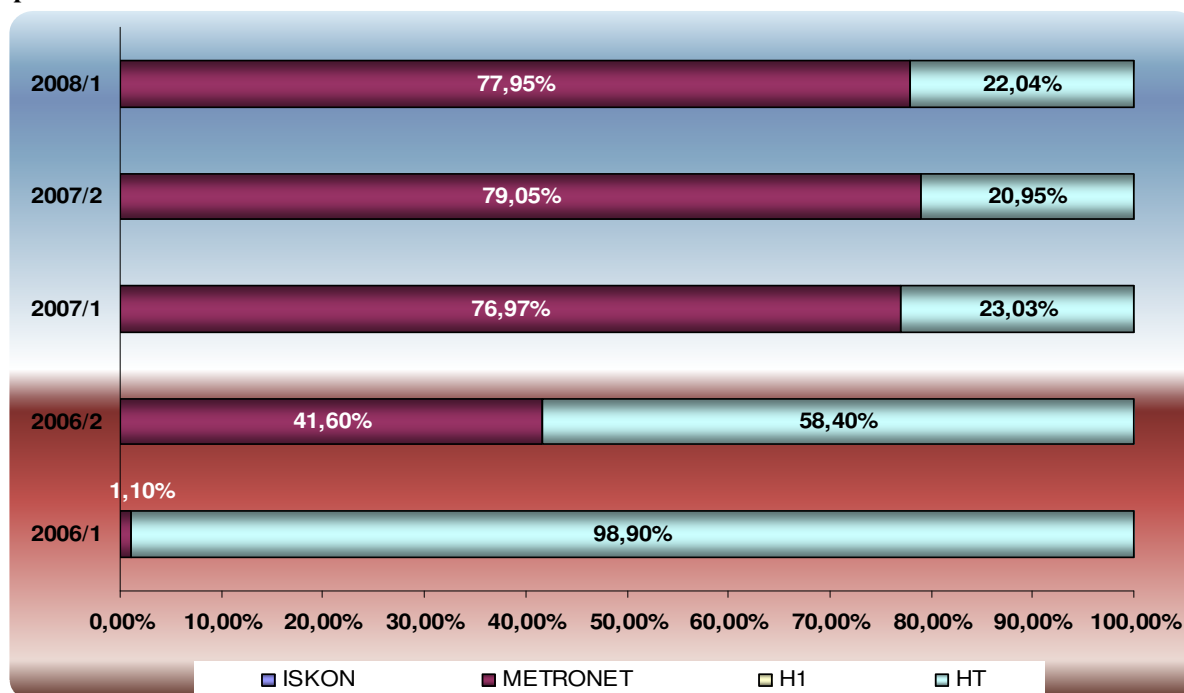
Slika 4. Tranzitirane minute između operatora nepokretnih i operatora pokretnih mreža - Udjeli operatora

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Na slici 5. je prikazan udjel minuta tranzitiranih preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu i to u slučaju u kojem operatori pružaju uslugu prijenosa (tranzita) poziva između operatora pokretnih mreža i operatora nepokretnih mreža. Iz slike 5. proizlazi da je udjel Metroneta vrlo visok i stabilan kroz posljednja tri razdoblja obuhvaćena upitnikom, te da se u navedenom razdoblju kreće između 76,97% i 79,05%. Agencija smatra da trend koji je prikazan na slici 5. oslikava pozitivnu dinamiku tržišnih događanja, odnosno činjenicu da, operator koji je ušao na tržište, ostvaruje planirani poslovni plan na segmentu koji mu je najisplativiji.

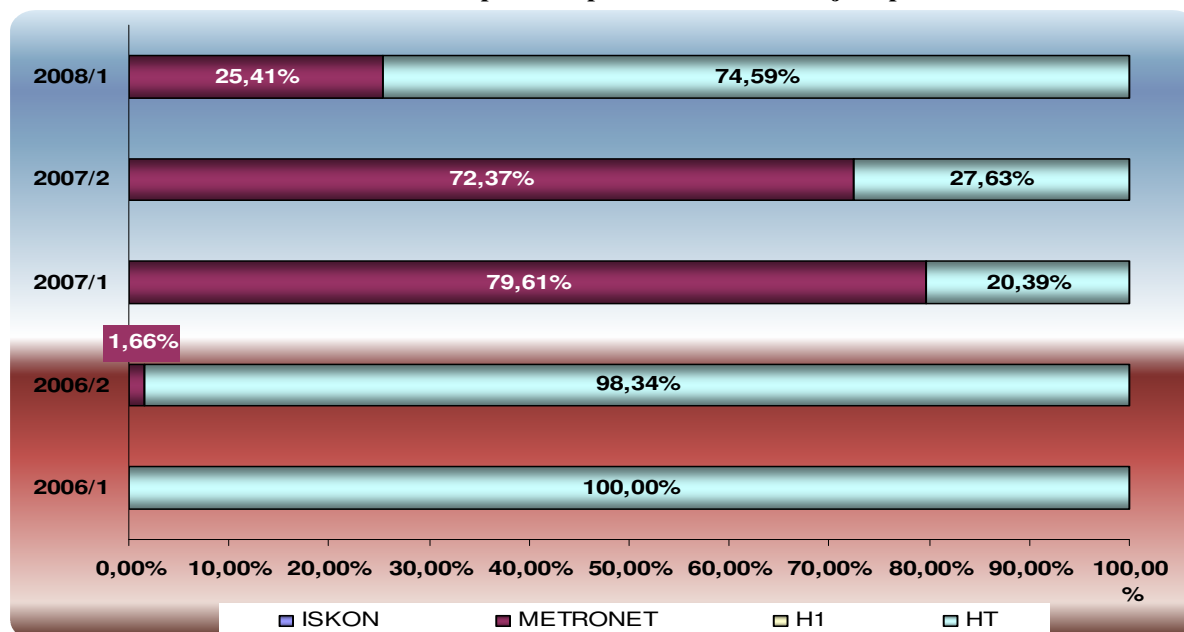
Slika 5. Tranzitirane minute između operatora pokretnih i operatora nepokretnih mreža - Udjeli operatora

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Slika 6. prikazuje udjel minuta tranzitiranih preko mreža operatora koji nude navedenu uslugu i to u slučaju u kojem operatori pružaju uslugu prijenosa (tranzita) poziva između dva operatora pokretnih mreža. Iz slike 6. je vidljivo da navedenu uslugu pružaju samo dva operatora, Metronet i HT. Udjel Metroneta je u 2007. godini bio vrlo visok, između 72,37% i 79,61%, dok je u prvom polugodištu 2008. godine pao na 25,41%. Iz navedenog proizlazi da udjel Metroneta nije stabilan kroz promatrano razdoblje, a što je dokaz da na tržištu postoji konkurencija i djelotvorno tržišno natjecanje između operatora.

Slika 6. Tranzitirane minute između dva operatora pokretnih mreža - Udjeli operatora

Izvor: Upitnik za nepokretne mreže

Na temelju podataka iz slika 1. do 6., Agencija zaključuje da većinom predmetnu uslugu na tržištu nude dva operatora, HT i Metronet. Također, Agencija zaključuje da je prema ukupnim podacima vidljiv stalni trend rasta ukupnih udjela operatora u odnosu na HT, ali isto tako i rast Metronet-a nauštrb ostalih operatora. Također, iz slika 3. do 6. vidljiv je nestabilan udjel operatora kroz promatrano razdoblje, a što ukazuje na jaku dinamiku tržišnih događanja, odnosno na činjenicu da je konkurencija među operatorima vrlo izražena. Posebno je zanimljiv vrlo visok udjel Metronet-a u pružanju usluge prijenosa (tranzita) poziva između operatora pokretnih mreža i operatora nepokretnih mreža. Razlog navedenom, prema mišljenju Agencije, leži u činjenici da Standardna ponuda HT-a vrijedi samo za operatore nepokretnih mreža, iz čega proizlazi da cijena usluge završavanja (terminacije) poziva u mrežu HT-a, koja je definirana Standardnom ponudom HT-a, ne vrijedi za operatore pokretnih mreža. U navedenoj situaciji, operatori pokretnih mreža su prenijeli (tranzitali) dio prometa kroz mrežu Metronet-a, a čime je udjel Metronet-a u pružanju predmetne veleprodajne usluge rastao.

Budući da će regulatornim obvezama koje su određene operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu elektroničku komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, vrijediti iste cijene usluge završavanja (terminacije) poziva u mreži HT-a za operatore nepokretnih mreža i operatore pokretnih mreža, Agencija očekuje određene promjene u budućim razdobljima, a vezano za tržišne udjele na mjerodavnom tržištu. No i pored navedenih očekivanja, a u skladu s činjenicom da u analizi ovog mjerila Agencija ne sagledava snagu pojedinog operatora već karakteristike tržišta, Agencija, za potrebe ovog dokumenta, smatra najvažnijima podatke iz slike 2. Navedeno mišljenje Agencije proizlazi iz procjena Agencije da će operatori, osim HT-a, a koji su i do sada pružali uslugu prijenosa (tranzita) poziva, istu i nastaviti pružati, i to iz razloga, kako je dokazano i u slikama 1. do 6., iz razloga što imaju vlastitu mrežnu infrastrukturu i slobodne kapacitete, a putem kojih mogu efikasno pružati predmetnu uslugu ostalim operatorima.

Iako mjerodavno tržište obrađeno ovim dokumentom neće biti predmet prethodne regulacije, Agencija očekuje da će u slučaju ulaska novog operatora na tržište, a koji bi želio koristiti veleprodajnu uslugu prijenosa (tranzita) poziva, isti moći koristiti predmetnu uslugu od više operatora na tržištu, a što znači da će operatori koji nude predmetnu uslugu i dalje imati interes za pružanje navedene usluge. Drugim riječima, budući da su operatori ostvarili velika ulaganja u razvoj vlastite mrežne infrastrukture i pripadajućih kapaciteta te, kao rezultat navedenih ulaganja, ostvarili ulazak na mjerodavno tržište i postali konkurencija HT-u, Agencija smatra da će u budućnosti imati interes pružati uslugu prijenosa (tranzita) poziva operatorima koji pružanje iste zatraže, te na taj način pokušati ostvariti određeni povrat na ulaganja u mrežnu infrastrukturu. Navedena procjena Agencije dovodi do zaključka da će se uvjeti na tržištu odvijati u smjeru da će tržište, i bez regulacije, postajati sve konkurentnije.

Agencija naglašava činjenicu da, pri donošenju zaključka postoji li struktura tržišta koja teži razvoju održivog tržišnog natjecanja u određenom vremenskom razdoblju nije od najveće važnosti činjenica hoće li se udjeli operatora na mjerodavnom tržištu mijenjati, već je bitno prepoznati određenu dinamiku tržišnih događanja, koja se očituje u mogućnosti da i ostali operatori pružaju usluge prijenosa (tranzita) poziva, a koja vodi u smjeru razvoja djelotvornog tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu u odgovarajućem vremenskom okviru.

Slijedom svega navedenog, Agencija je utvrdila da struktura mjerodavnog tržišta teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar odgovarajućeg vremenskog okvira,

odnosno, mjerilo obrađeno u ovom poglavlju nije zadovoljeno iz svih gore navedenih razloga.

5.3. Treće mjerilo: primjena mjerodavnih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje na odgovarajući način uklanjanje nedostataka na tržištu

Na temelju dokumenta ERG-a²⁴, regulatorno tijelo bi trebalo procijeniti je li primjena propisa o zaštiti tržišnog natjecanja dovoljna da ukloni nedostatke koji postoje ili koji se mogu pojaviti na tržištu elektroničkih komunikacija. Navedena procjena mogla bi uključivati sljedeće:

a) Stupanj općeg nekonkurentskog ponašanja

Propisi o zaštiti tržišnog natjecanja mogli bi se smatrati dostatnima za uklanjanje nedostataka na tržištu u slučaju da ne postoji velika i učestala potreba za djelovanjem Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. S druge strane, ako nedostaci koji postoje ili se mogu pojaviti na tržištu zahtijevaju učestalu potrebu za intervencijom od strane Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, poput potrebe za određivanjem regulatornih obveza, moglo bi se smatrati da propisi o zaštiti tržišnog natjecanja nisu dostatni za uklanjanje nedostataka koji postoje na tržištu.

b) Stupanj kompleksnosti uklanjanja nekonkurentskog ponašanja

Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja svojevrsan problem može predstavljati kompleksnost određivanja stupnja nekonkurentskog ponašanja od strane operatora sa značajnom tržišnom snagom ili operatora koji imaju zajedničku značajnu tržišnu snagu. Navedeno Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja može predstavljati problem iz razloga što ne raspolaže informacijama od operatora koji djeluju na tržištu, odnosno nije odgovarajuće upoznata sa situacijom na tržištu. U navedenom slučaju, prethodna regulacija bi bila puno učinkovitija za tržište, nego da se nekonkurentsko ponašanje pokušava ukloniti naknadnom (*ex-post*) regulacijom.

c) Nekonkurentsko ponašanje može dovesti do nepopravljive štete na mjerodavnom tržištu ili na povezanim tržištima

Na tržištu se mogu dogoditi situacije u kojima je pravovremena intervencija neophodna kako bi se spriječile ozbiljne ili nepopravljive štete koje mogu biti nanesene konkurenciji od strane operatora sa značajnom tržišnom snagom. U navedenim slučajevima odnosno u situacijama u kojima je nužna brza intervencija od strane regulatorne institucije, propisi o zaštiti tržišnog natjecanja odnosno naknadna regulacije ne bi bila dovoljna, već je u navedenim slučajevima potrebna prethodna regulacija.

d) Potreba za regulatornom intervencijom kako bi se dugoročno osigurao razvoj efektivne konkurencije na tržištu

U nekim slučajevima primjena propisa o zaštiti tržišnog natjecanja odnosno naknadna regulacija može stvoriti određene probleme u poticanju razvoja djelotvornog tržišnog

²⁴ ERG (08) 21 ERG Report on 3 criteria test final 080604

natjecanja u budućem vremenskom razdoblju. Konkretno, u slučajevima u kojima je moguće dupliciranje infrastrukture, primjena prethodne regulacije, koja bi u obzir uzela poticanje efikasnih ulaganja, mogla bi se dugoročno smatrati učinkovitijom od primjene samo naknadne regulacije odnosno od primjene propisa iz područja tržišnog natjecanja.

Agencija je analizirajući prvo i drugo mjerilo utvrdila da na tržištu ne postoje visoke i trajne zapreke ulaska te da tržište teži razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja unutar vremenskog okvira od tri godine odnosno nije uočila trenutne nedostatke ili potencijalne nedostatke na tržištu koji bi zahtijevali prethodnu regulaciju. Temeljem navedenog, Agencija nije u mogućnosti zaključiti je li zadovoljeno treće mjerilo odnosno je li primjena propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sama po sebi ne omogućuje uklanjanje nedostataka ili potencijalnih nedostataka s tržišta iz razloga što nije utvrdila nedostatke za koje bi mogla provjeriti je li primjena tih propisa, odnosno naknadna regulacija dovoljna za uklanjanje nedostataka s tržišta.

6. Stajalište nadležnog regulatornog tijela o utvrđivanju je li mjerodavno tržište podložno prethodnoj regulaciji

Slijedom svega navedenog, a kako je i dokazano u poglavljima 5.1., 5.2. i 5.3., Agencija je utvrdila da mjerodavno tržište prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži nije podložno prethodnoj regulaciji i to iz razloga što nisu istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

Na temelju svega navedenog, a u skladu s člankom 53. stavkom 5. ZEK-a, Agencija ukida sve prethodno određene regulatorne obveze HT-u, kao operatoru sa značajnom tržišnom snagom na tržištu međusobnog povezivanja prema ZOT-u. Ukidanje regulatornih obveza se odnosi samo na uslugu prijenosa (tranzita) poziva, dok su ostale usluge koje su bile dio tržišta međusobnog povezivanja, usluga započinjanja (originacije) poziva iz nepokretne javne komunikacijske mreže i usluga završavanja (terminacije) poziva u određenu nepokretnu javnu komunikacijsku mrežu, predmet dviju odvojenih analiza te je, na temelju zaključaka iz istih, Agencija donijela odgovarajuće odluke.

7. Prilozi

7.1. Prilog A – mišljenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

Klasa: 031-01/2009-01/17
Urbroj: 580-05-09-45-2
Zagreb, 26. ožujka 2009.

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I
ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Primljeno:	3.4.2009 9:45:23	
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.	
344-01/09-01/737	-11	
Urudžbeni broj:	Pril.	Vrij.
580-09-1	0	0

HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I
ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE
n/r g. Gašpera Gačine, predsjednika Vijeća Agencije

Jurišićeva 13
10000 Zagreb

Predmet: Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
- zahtjev za davanjem mišljenja o mjerodavnim tržištima
- stručno mišljenje; dostavlja se

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 10. ožujka 2009. zahtjev Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje: HAKOM) kojim traži mišljenje Agencije o zaključcima koji se tiču određivanja mjerodavnih tržišta sukladno Zakonu o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“, broj 73/08; dalje: Zakon) i prijedloga Odluka donesenih u svezi istih.

Agencija je izvršila uvid u prijedloge Odluka, te je na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), u smislu članka 29. stavka 1., članka 34. i članka 35. stavka 1. točke 6. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, sa 11. sjednice, održane 26. ožujka 2009. donijela sljedeće:

MIŠLJENJE

Prijedlozi Odluka koje je Agenciji dostavila Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije, nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Obrazloženje

U postupku javne rasprave, HAKOM je dostavio Agenciji analize slijedećih tržišta: tržišta započinjanja (originacije) poziva iz javnih komunikacijskih mreža koje se pruža na fiksnoj lokaciji, tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, tržište veleprodajnog (fizičkog) pristupa mrežnoj infrastrukturi (uključujući dijeljeni ili potpuni izdvojeni pristup) na fiksnoj lokaciji, tržišta veleprodajnog širokopojsnog pristupa, tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu

komunikacijsku mrežu, tržište prijenosa (tranzita) poziva u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži, tržište pristupa i započinjanja (originacije) poziva iz pokretnih javnih komunikacijskih mreža, tržište završavanja (terminacije) SMS poruka u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu i tržište javno dostupne telefonske usluge u pokretnim elektroničkim komunikacijskim mrežama, kao i prijedloge Odluka temeljenih na navedenim analizama.

Uvidom u prijedloge Odluka, Agencija je utvrdila kako je riječ o dokumentima tehničkog karaktera koje je HAKOM donio u okviru svojih regulatornih nadležnosti, koji nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Međutim, Agencija u konkretnim postupcima vezanim uz poduzetnike koji djeluju na tržištu telekomunikacijskih usluga, u svakom pojedinom slučaju individualno utvrđuje mjerodavno tržište, koje se ne mora nužno poklapati s mjerodavnim tržištima koja je HAKOM utvrdio *ex ante*.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Olgica Sprevec

